

SKREI

OP JACHT NAAR DE VIS DER VIKINGEN

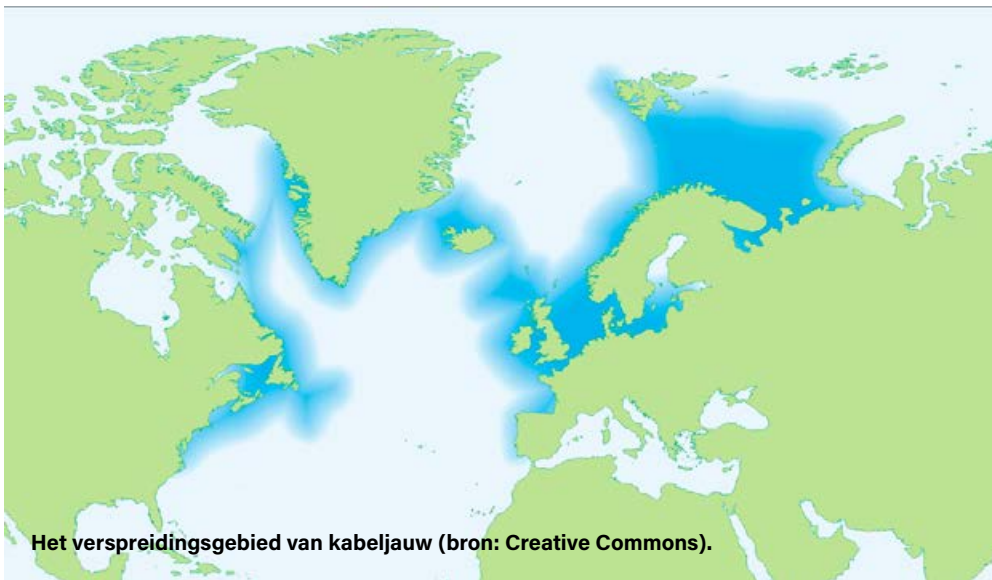
Tekst: Lars Nieuwenhoff. Foto's: Lars en Joris Nieuwenhoff; klanten van visreis.nl.

Elke winter opnieuw begint het bij de Noren te kriebelen, want dan komt de zogenaamde 'skrei' weer onder de kust. Deze gigantische kabeljauwen zijn dan namelijk vanuit de Barentszee komen aanzwemmen om rond Noord-Noorwegen te paaien. De naam 'skrei' is dan ook afgeleid van het Vikingenwoord 'skrida', dat zoveel betekent als 'reizen'. Lars Nieuwenhoff is al jaren verslingerd aan deze visserij en vertelt ons in deze bijdrage over zijn avonturen up North...

Skreivissen is voor winterharde bikkels.

Het verspreidingsgebied van kabeljauw (bron: Creative Commons).

'Skrei' is eigenlijk geen andere vissoort dan onze eigen Atlantische kabeljauw, ofwel *Gadus morhua*. Deze overbekende vissoort komt voor op het noordelijke halfrond in het subarctische gebied tussen de 35°N en 83° Noorderbreedte van de 76° Westlengte en de 86° Oostlengte, oftewel van de oostelijke kust van Canada en de Verenigde Staten, via Groenland en IJsland, naar West-Europa (de Atlantische Oceaan van de Golf van Biskaje, via het Kanaal, Noordzee en Oostzee tot en met de Barentszee). In theorie, althans, want we weten allemaal hoe erbarmelijk slecht het vandaag de dag is gesteld met de kabeljauw in ons lage-lands stukje van de Noordzee... In het Noorden zwemmen er gelukkig wel nog een heleboel rond, al lijken de bestanden daar ook af te nemen – gelukkig nog lang niet zo dramatisch als bij ons.

Een paar interessante weetjes over kabeljauw: ze kunnen leven in dieptes tussen de 10 en 600 meter. Jonge vissen verblijven bij voorkeur tussen de 0 en 30 meter en volwassen vissen verkiezen dieptes van 75 tot 200 meter, bij watertemperaturen van 0°C tot maximaal 15°C. Een kabeljauw heeft doorgaans een goudbrons gevlekte huid met een

witte buik en een lichte zijlijn die knikt ter hoogte van de middelste rugvin. Een kabeljauw echter in een omgeving leeft met veel rood zeewier of kelp, kan hij ook een meer rode kleur aannemen en wordt dan 'kelp-kabeljauw' genoemd. De oudste gerapporteerde kabeljauw is 25 jaar. De grootste kabeljauw ooit gevangen en gedocumenteerd woog maar liefst 96 kg en was 1,80 m lang. Hij werd gevangen in 1895, in Massachusetts, VS. De enorme visserijdruk heeft er waarschijnlijk toe geleid dat de gemiddelde grootte van kabeljauw tegenwoordig kleiner is dan vroeger en vissen vangen van meer dan 30 kg is een zeldzaamheid...

UP NORTH

En toch kan het nog altijd! Althans: als je bereid bent om in het holst van de winter naar het hoge Noorden af te reizen en er ijs en sneeuw te trotseren. Tussen januari en maart keren miljoenen kabeljauwen vanuit de noordpoolcirkel namelijk terug naar hun Scandinavische geboortewateren voor hun paairitueel. Meer bepaald trekken ze dan naar de wateren rond de eilanden voor de Noorse kust, die net iets warmer en voedselrijker zijn dan hun normale leefgebied. Na de paai zwemmen ze dan weer terug naar de Barentszee. Een skrei kan in die periode tot 55 kilo wegen (al zijn er zwaardere vissen bekend) en een lengte van 1,80 meter halen. Het huidige hengelrecord staat op 47,02 kg, een bak van een skrei die Michael Eisele wist te vangen nabij Sørøya, Noorwegen.

Noorse beroepsvissers maken dan lange dagen, want skrei wordt niet alleen monsterlijk groot, het is dan ook nog eens een ware delicatessen. Doordat de vissen zo'n enorm eind – vele honderden kilometers – hebben moeten zwemmen om de paai- en groen- den te bereiken en daarbij minder dan normaal hebben gegeten, is hun vlees van structuur veranderd. Een keer ze in Noorwegen zijn aangekomen, vreten ze zich weer rond aan inktvis, haring en kreeftachtigen

De familie van de kabeljauwachtigen bevat meerdere soorten. Zo is er de Pacifische kabeljauw (*Gadus macrocephalus*) die van Alaska tot aan Mexico en China voorkomt. Hij kan een lengte van 120 cm bereiken en een gewicht van 22,5 kg. De Groenlandse kabeljauw (*Gadus ogac*) komt dan weer in zee- en brakwater voor in het westelijke deel van de Atlantische Oceaan van de monding van de Saint Lawrence-rivier tot West-Groenland; ook is er een geïsoleerde populatie in de Witte Zee. Deze soort kan maximaal 80 cm groot worden en 12 jaar oud worden. Andere kabeljauwachtigen zijn schelvis, koolvis, wijting, pollak, leng, lom, heek en grenadiervis.

Ook schelvis behoort tot deze familie.

Dieter Eisele met zijn hengselrecord.

– allemaal spul dat voor een uitstekende smaak zorgt. Het witte vlees is dan ook overheerlijk en zo mals, dat het loskomt als je het zachtjes met een vork beroert. En vanwege de beschikbaarheid van de skrei in restaurants rond de periode van Valentijn luidt de typische bijnaam: ‘love fish’.

NIETS GAAT VERLOREN

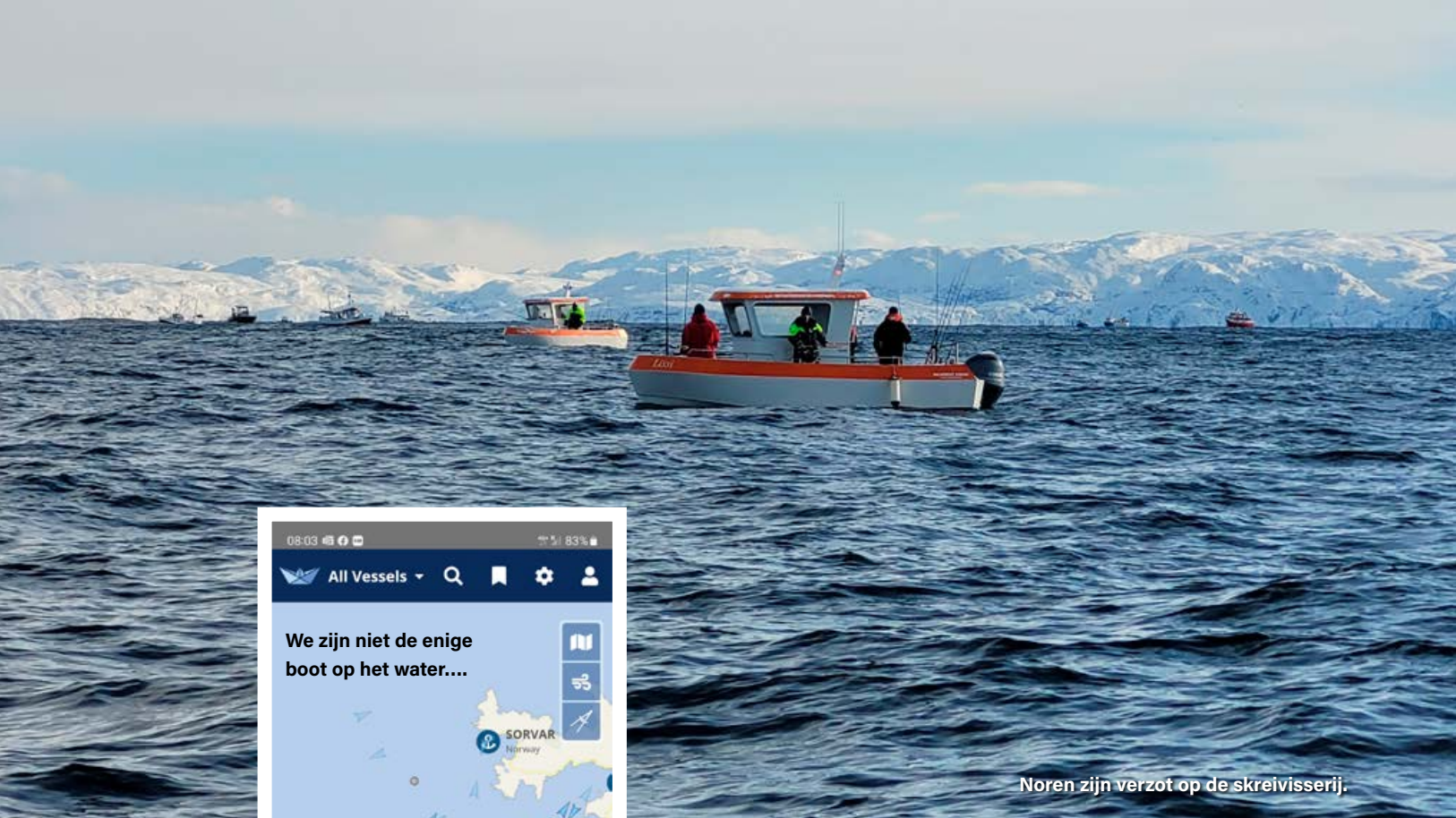
Maar met skrei kan je veel meer doen dan alleen maar bakken in een pan met boter. Alles van de skrei wordt immers gebruikt. De ingewanden worden verwerkt tot voedsel voor de pelsdierfokkerij of tot meststof. De tongen zijn een lekkernij als ze gefrituurd zijn. De kuit (viseieren) wordt gekookt en is de basis van een pasta die gebruikt wordt als spread op brood. De hom (het zaad van de mannelijke kabeljauw) wordt verscheept naar Azië, waar het wordt bereid als delicatessen. En tot slot wordt de lever gebakken of wordt er levertraan van gemaakt. En last but not least: skrei is ook de vissoort die de Noren al eeuwenlang gebruiken om stokvis van te maken. De vissen worden ontdaan van hun kop en ingewanden en worden aan rekken opgehangen; de koppen worden

afzonderlijk gedroogd. Ze hangen dan maandenlang buiten te drogen in de zachte, zoute zeelucht en de juiste hoeveelheid zon, regen, sneeuw en wind zorgen voor het ideale fermentatieproces. Daarna wordt de stokvis in wording binnen verder gedroogd tot de juiste ‘rijping’ is bereikt. Omdat de stokvis kan worden gebruikt in gerechten moet zij enkele dagen

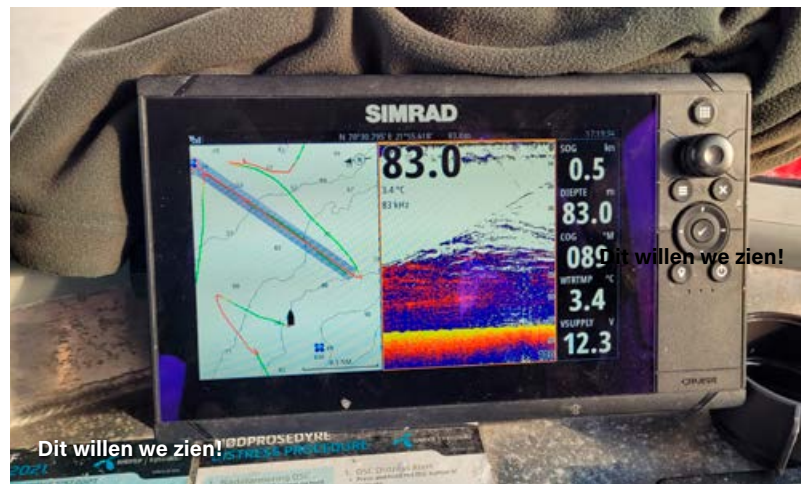
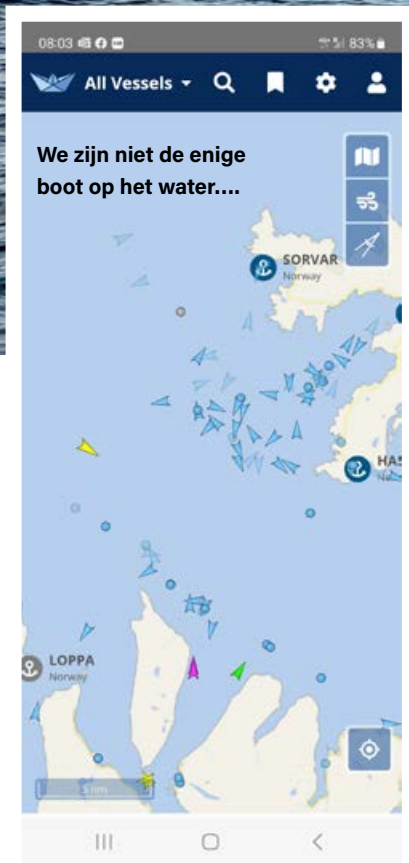
worden geweekt in water of melk. Daarna kan de vis worden gebruikt voor salades, pizza’s, pasta’s en stoofpotjes of kan ze worden gebakken of gegrild. De gedroogde koppen worden getransporteerd naar de Westkust van Afrika, waar ze een ingrediënt zijn van onder andere het Nigeriaanse nationale gerecht – visballetjes.

Stokviskoppen in wording...

Noren zijn verzot op de skreivisserij.

Net zoals champagne is 'Stokvis van de Lofoten' een Beschermd Geografische Aanduiding in Europa. Van oudsher is de stokvis het belangrijkste exportproduct van Noorwegen. Daarom ontstonden in Noord-Noorwegen langs de kust veel kleine vissersdorpjes en handelssteden, en nog steeds noemen de locals de karakteristieke geur van stokvis de 'geur van geld'. Skreivissen is dan ook een eeuwenoude traditie. Tijdens 'lofotfiske', het visseizoen voor skrei, kwamen duizenden vissers uit heel Noorwegen naar de Lofoten. Van het plaatsje Henningsvær op de Lofoten wordt wel beweerd dat er zoveel vissersboten lagen dat je van de ene kant van de haven naar de andere kant

'over het water' kon lopen. De vissers sliepen bij elk weerstype op hun boten onder de zeilen, ongeacht de weersomstandigheden. Rond 1100 na Christus begon koning Øystein Magnusson 'rorbuer' te bouwen, traditionele vissershutten. Hier konden de bezoekende vissers in overnachten. En tot de dag van vandaag vind je in Noorse dorpjes de rorbu, de hutjes die aan doortrekkende reizigers ter beschikking worden gesteld, vaak tegen een relatief klein huurbedrag, maar soms ook nog steeds gratis.

VISTECHNIEK

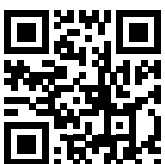
Ook heel veel sportvissers horen de magische lokroep van de skrei maar al te duidelijk. In groten getale rei-

zen ze af naar Noord-Noorwegen, vanuit heel Europa, om er vanuit kleine huurboten of charterboten hun geluk te wagen. De stekken bevinden zich op open zee, rondom eilanden zoals de Lofoten, Loppa en Sørøya. De huurboten zijn over het algemeen uitgerust met een plotter en een dieptemeter, met name om de gebieden waar de skrei zich ophoudt, te kunnen vinden. Als die plekken eenmaal gevonden zijn, is de visserij niet erg moeilijk.

Je hengeluitrusting moet je in staat stellen tot twee dingen: ten eerste moet je er de bodem mee kunnen halen, en ten tweede moet je er de haak mee kunnen zetten. Een en

ander hangt af van de diepte van je visstek en de snelheid waarmee de boot door de wind en stroming drift. Uitgaande van visdieptes van 50 tot 100 meter (dan kun je nog enigszins comfortabel vissen) heb je dan al gauw kunstaas nodig dat minimaal 200 gram weegt. Maar let wel, dit kan oplopen tot 750 gram als de drift snel is. En dan heb je dus echt wel een stok nodig met veel body om de haak nog gezet te krijgen op dergelijke dieptes en met dergelijke gewichten!

Zelf neem ik altijd 2 hengels mee: één hengel van 20-30 lbs van 2,10 m met daarop een reel en een dyneemalijn met een breekkracht van 25 kg, en één van 2,10 tot 2,40 m met een werpgewicht tot 300 gram, een molen in de 8000-range en een dyneemalijn met een breekkracht van 20 kg. Het is zaak zo dun mogelijke lijnen te nemen, want daarmee heb je het minste last van de stroming en kun je je aas goed onder de boot houden. Op beide hengels gebruik ik een onderlijn van minimaal 1 meter van 1,0 mm fluorocarbon. Aan beide zijden monteer ik dan een wartel, die ik vastmaak middels sleeves. Aan de onderste wartel bevestig ik een splitring met een trekkracht van 75 tot 100 kg. Je kunt er ook voor kiezen om de fluorocarbon met de FG-knoop te bevestigen aan je hoofdlijn, maar zorg voor minstens één wartel in je systeem om te zorgen dat je lijn niet kinkt als de vis tijdens de dril gaat tolleren. Als aas gebruik ik Sandeelimitaties van 100 tot 300 gram, shads van 100 tot 760 gram, of pilkers van 100 tot 500 gram. Alle aasjes van 100 tot 250 gram vis ik met de lichtere hengel, alle aasjes boven de 250 gram vis ik met de hengel met reel. Neem zeker voldoende body's van shads en twisters mee, want na een dag kun je deze meestal weggooien. Wat hierin kan helpen, is om de 'release rig' toe te passen. De shad schuift na het aanslaan over de hoofdlijn en blijft dus niet in de bek van de vis zitten, waardoor hij minder beschadigt.

Een gigantische skrei. (foto: Joost Bisschops)

Mannen met baarden.

Interessant is dat tijdens de trip van vorig jaar de skrei hoofdzakelijk gevangen werd op zwaar aas op grotere dieptes (>75m). Dit jaar ving we de skrei op dieptes van 50 tot 75m, met name met shads van zo'n 100 tot 250 gram. Groter aas wilden ze bijna niet pakken. De magen van de vissen bleken ook vol te zitten met

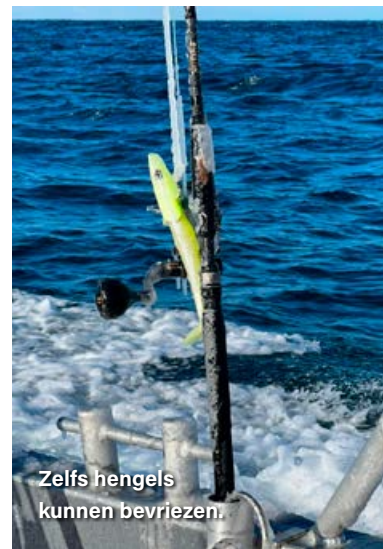
kleine visjes. Wat ook goed werkte, is om de shad alleen maar tergend langzaam omhoog te draaien tot halfwater en dan weer naar de bodem laten zakken. Tijdens het omhoog draaien voel je dan je lijn strak trekken en kun je de haak zetten. Ook tijdens de afzinkfase krijg je soms een beet. De lijn stopt dan ineens met aflopen

Ice ice baby.

De auteur met de lichte uitrusting.

Zelfs hengels kunnen bevroren.

Hiermee kan succes niet uitblijven.

Zorg voor goede kledij!

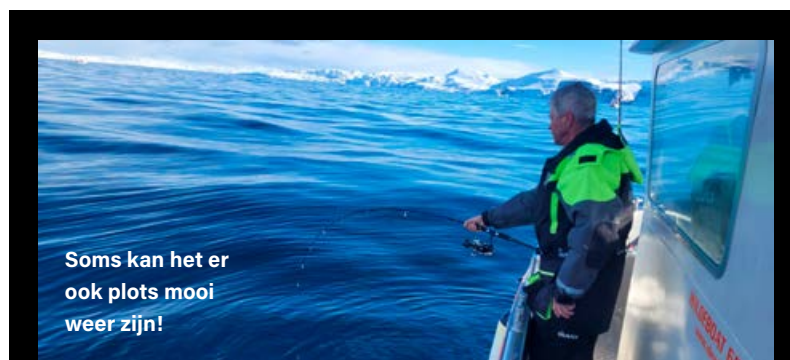
en je moet dan als de wiedeweerga de haak zetten. Sowieso is dat 'haak zetten' een apart aandachtspunt. De vis pakt vaak de shad en laat die niet los. Hij heeft dan het rubber vast en hangt nog niet aan de haak. Je moet dus letterlijk het rubber uit zijn bek slaan om de haakpunt vlees te laten pakken. Hard aanslaan dus.

ARCTIC MODE

Extra aandacht verdient het hoofdstuk 'kleding'. Omdat de temperaturen soms ver onder nul zijn, er een stevige wind kan staan, het kan sneeuwen zijn en je op een metalen boot staat, moet je je hier goed op kleden. Thermo ondergoed is een 'must', meerdere thermoshirts en fleeceshirts over elkaar met een waterafstotende buitenste laag in de vorm van een drijfpak of regen-/zeilpak zijn cruciaal. En voor je voeten adviseer ik dunne merinowol sokken als onderlaag, met elektrisch verwarmde sokken daar overheen. Wegwerp- of oplaadbare verwarmde inlegzooltjes in een paar waterdichte winterlaarzen of bergschoenen zijn ook zeker geen overbodige luxe. Tot slot heb je een paar waterdichte handschoenen nodig, al dan niet met verwarming,

Als je toch met blote handen wilt vissen helpt het ook om (wegwerp) handwarmers in je zakken te steken. Tot slot nog dit: vergeet je muts niet,

eventueel in de vorm van een balaclava, en voor het geval dat het 'horizontaal' sneeuwt is het handig om een skibril bij je te hebben. ■

Soms kan het er ook plots mooi weer zijn!

REIS BOEKEN

Wil je je krachten ook een keertje meten met de weer- en visgoden van het hoge Noorden? Dan kan je een reis boeken via diverse aanbieders. Ook als je alleen bent is dat prima mogelijk, bijvoorbeeld door je aan te sluiten bij een groepsreis van Visreis.nl.